

пронизані світлом, любов'ю, щирістю й оптимізмом, що формує позитивне світосприйняття слухачів та сприяють: вихованню любові до рідної мови та культури; формуванню патріотичних почуттів; розвитку емоційної чуйності й вокальних навичок дітей.

Пісня формує в учнів емоційну чутливість, патріотичні почуття, любов до рідної землі. Український народний репертуар, зокрема коліскові, веснянки, обрядові пісні, виховує повагу до традицій, історії та мови. Отже, «сучасні вимоги до вчителя мистецтва передбачають не лише володіння професійними знаннями та методиками викладання, а й глибоке розуміння цінності національної культури, традицій та мистецької спадщини» [2, с.44].

Пісенна творчість також розвиває комунікативні навички, сприяє соціалізації дитини, допомагає долати емоційні бар'єри та створює позитивний мікроклімат у класі.

Вивчення пісенного репертуару в початкових класах – це складний і багатогранний процес, який поєднує музичний, педагогічний та виховний аспекти. Правильно дібраний репертуар сприяє формуванню основ музичної культури, розвитку творчих здібностей і духовного світу дитини. Учитель музики має виступати не лише наставником, а й натхненником, який допомагає дитині відчувати красу пісенного мистецтва. Отже «сьогодні стає очевидним, що розбудова системи освіти в Україні вимагає забезпечення її національного характеру на основі відтворення в її змісті національних традицій, осмислення культурно-історичного та художнього значення здобутків українського народу, зокрема народнопісенного мистецтва, виявлення його впливу на розвиток національної культури підрастаючого покоління, яке має творити добро в нашій державі» [1, с.105].

Список використаних джерел:

1. Василевська-Скупа Л. П., Лаврінчук О.В. Розвиток національної культури особистості засобами українського народнопісенного мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми.* наук. метод. зб. Інститут модернізації змісту освіти МОН України. Київ, 2016. Вип. 86. С. 101-105.
2. Василевська-Скупа Л.П., Омельченко А.І. Сідорова І.С. Формування професійних компетентностей майбутніх учителів мистецтва засобами української народної пісні. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.* Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 33, 2025. С. 44–50.
3. Кравцова Н. Є., Штепа Ж.В. Методика розучування пісенного репертуару на уроках музичного мистецтва: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2017. 204 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2025-2.60>

Прядко О.М.
кандидат педагогічних наук, доцент
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка

АУДИТИВНЕ СПРИЙНЯТТЯ ТА САМОКОНТРОЛЬ ВОКАЛІСТА

Анотація. У статті розглядаються питання розвитку вокально-слухових умінь студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів, здійснюється аналіз механізмів аудитивного сприйняття звукової інформації під час співу, досліджуються шляхи удосконалення навичок самоконтролю фонаційного процесу.

Ключові слова: фахова вокальна підготовка, аудитивне сприйняття, самоконтроль вокаліста, вокально-слухові навички.

Abstract. The article considers the issues of developing vocal and auditory skills of students of music and pedagogical specialties of higher educational institutions, analyzes the mechanisms of auditory perception of sound information during singing, and ways to improve the skills of self-control of phonation processes.

Keywords: professional vocal training, auditory perception, vocalist self-control, vocal-aural skills.

Сучасна система вищої освіти України вимагає постійного оновлення змісту, форм та методів підготовки майбутнього вчителя. Особливого значення набуває якість фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, який покликаний стати посередником між світом естетичних, художніх цінностей та культурним розвитком особистості учня. Ефективність реалізації мистецької освіти у закладах загальної середньої освіти безпосередньо залежить від рівня розвиненості професійних компетентностей, музично-виконавської майстерності, естетичної культури вчителя.

Одним з ключових елементів процесу всебічного розвитку особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва є вокальна підготовка студента до педагогічної та виконавської роботи у школі, що вимагає не лише розвитку його співацьких умінь, але й формування комунікативних, педагогічних, психологічних компетентностей. За визначенням В. Бриліної, Л. Ставінської: «Професійна вокальна підготовка – це система навчання, яка забезпечує студентів особистісними знаннями, вміннями і навичками, що ґрунтуються на взаємодії педагогічної і виконавської майстерності» [1, с. 6]. Зміст та методи вокальної підготовки майбутнього педагога-музиканта відповідають запитам, які формуються в ході практичної педагогічної діяльності вчителя у школі. Проблеми співацького розвитку майбутніх педагогів-музикантів розглядаються у працях Ю. Юцевича, Г. Стасько, Л. Василевської-Скупої, Л. Василенко, Г. Панченко, В. Бриліної, Л. Ставінської. Методичні аспекти постановки співацького голосу та підготовки його до професійного

використання висвітлено у працях В. Антонюк, Л. Божко, Л. Деркач, Г. Шепеленко, Р. Зіневич, О. Гончар. Важливою проблемою вокального навчання студентів є формування навичок саморегуляції та самокоординації процесі співу. Метою написання роботи є розгляд питання удосконалення аудитивного сприйняття та співацького самоконтролю студента в процесі фахової вокальної підготовки.

Вокальна підготовка вчителя музичного мистецтва включає набуття теоретичних знань та опанування практичних навичок професійного використання співацького голосу. Важливим аспектом співацького розвитку студентів є формування здатності свідомого координування власного процесу голосоутворення та голосоведення, набуття навичок діагностування та корекції процесу фонації в ході вокального навчання. Важливим завданням педагога на занятті з постановки голосу є залучення студента до постійного свідомого аналізу звучання власного голосу, контролю за тими внутрішніми відчуттями, які супроводжують процес фонації. Педагог має не тільки робити зауваження, корегуючи роботу голосового апарату вокаліста, але навчати його свідомо ставитися до власного процесу голосоутворення, виховуючи глибоке розуміння механізмів фонації. Залучення студента до обговорення та аналізу якості звучання власного голосу, виявлення помилок звукоутворення та звуковедення, пошуку шляхів їх усунення сприяють активній участі студента у вокально-педагогічному процесі, набуттю методичних знань, які у поєднанні з ґрунтовною науково-теоретичною базою складатимуть основу формування готовності майбутнього вчителя до активної творчої педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти. О. Маруфенко зазначає: «В класі постановки голосу провідною метою має стати формування вокально-слухових навичок як фундаменту вокально-педагогічної діяльності» [2, с. 13].

Основним механізмом контролю за якістю співу є аудитивне сприйняття вокалістом звучання власного голосу. Аудитивне сприйняття як одна з основних сенсорних функцій організму людини є процесом сприймання звукової інформації за використання слухового аналізатору, її диференціації та інтерпретування. Умовою успішного керування процесом співу є не лише розвиненість вокально-слухових умінь, але й сформованості багатого слухацького досвіду, еталонних уявлень звучання співацького голосу, які стануть орієнтиром в ході вокального виховання студента.

Складність координування процесів голосоутворення та голосоведення вимагає долучення до слухового самоконтролю також фіксування уваги вокаліста на внутрішніх барорецепторних, міоеластичних, вібраційних відчуттях, та вибудовування на основі їх аналізу складної системи самокорекції фонаційного процесу. А. Сулерак назвав сукупність таких суб'єктивних внутрішніх відчуттів під час фонації «вокально-тілесною схемою», виокремивши дев'ять зон підвищеної чутливості вокаліста.